

TAIDE HYVINVOINNIN YTIMESSÄ – Yhteisötaidekeskus MET ry.

Yhteisöllisten taidemuotojen lisääntyminen merkitsee taiteen paluuta arkeen. Ihmiset ovat harjoittaneet taidetta tutkiakseen jännitteitä maailman ja itsensä sekä yhteisönsä välillä. Niin ovat syntyneet tarinat ja tanssit metsästyksestä ja heimojen eloonjäämistaiseluista. Ne kertovat ikiaikaista tietoa selviytymisestä, oivalluksista, ilosta ja rohkeudesta. Yhteisötaiteen rinnalla käytetään termejä osallistava tai soveltava taide.

Osallistavat taiteen hankkeet, prosessit voivat toimia monella tavoin. Niissä voi olla mukana ammattitaiteilijoita, yhteisöryhmiä ja eri alojen ammattilaisia. Niitä voidaan toteuttaa asuinalueilla, laitoksissa, työpaikoilla. Tavoitteet ja muodot voivat vaihdella. Keskityn tässä erityisesti yhteisöteatteriin ja osallistavaan draamaan ja teatteriin. Varsinaisten taidelaitosten ulkopuolella tapahtuva taide-toiminta eroaa myös taidekasvatuksesta ja –terapiasta. Kaikille on kuitenkin yhteistä luomisprosessin painottaminen valmiin taideteoksen rinnalla. Esimerkiksi teatteriesityksen voi yhteisöteatterissa korvata elämyksellinen työpaja, kyläjuhla, performanssi. Osallistavia taidetoiminnan muotoja yhdistää myös ajatus, että taide ja kulttuuritoiminnalla on merkitystä ihmisen ja yhteisön arjessa, sen tulisi olla jokaisen saavutettavissa. REILUN KULTTUURIN – käsite on tullut käyttöön muistuttamaan jokaisen oikeudesta taiteen kokemukseen ja itseilmaisuun taiteen kautta.

Yhteisöteatterin käyttämät menetelmät pohjaavat erilaisiin ja eri kulttuureistakin tuleviin vaikutteisiin. Niiden tausta on taiteessa, pedagogiassa ja sosiokulttuurisessa työssä. Suomessa ympäristötaide ja yhteisötanssi ovat yhteisöteatterin rinnalla kehittämässä taiteen muotoja ja samalla ollaan aloittamassa tutkimustoimintaa.

Pitkäaikaisia yhteisöteatteriprojekteja on toteutettu erityisesti lähiöiden ja asuinalueiden kehittämisessä. Pirkanmaalla on toteutettu maatalousyrittäjyyden muutosta kartoittanut ”Massi-hanke”, jossa kerättiin tarinoita yrittäjyyden muutoksesta. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun esittävän taiteen koulutusohjelman ja Pohjanmaan taidetoimikunnan yhteinen ”Viritä - hanke” vuonna 2007 - 2008 tapahtui Perhonjokilaaksossa. Aktiivinen kansalaisuuden ajattelu, näyttää nousevan usein esille yhteisötaiteen tekijöiden keskusteluissa.

Pienimuotoisempia, eivät vähempiarvoisia, ovat yhteisöryhmissä, kuntoutuslaitoksissa toteutettavat draama- ja teatterityöpajat. Niissä työskennellään ryhmälle läheisten aiheiden parissa. Yhteisötaiteessa osallistua voi sellaisena ihmisenä kuin sillä hetkellä on. Erityislahjakkuutta ei tarvita. Ei tarvita täydellistä ilmaisu- tai työkykyä. Osallistavan taiteen ammattilainen löytää kyllä osallistumisen muotoja. Tutkimusten mukaan taidetoiminta parantaakin ihmisen hyvinvoinnin kokemusta. Taide, joka käyttää symboleita ja metaforia voi auttaa näkemään suoremmin oman tai yhteisön mustia aukkoja. Joskus metaforia ja tarinoita tarvitaan vaikeissa tilanteissa helpottamaan työstämistä - ”sivuun katsomiseen”. Kaikkein voimaannuttavin on varmaan ilo ja nauru taiteessa ja taidetta tehdessä.

Taiteenalan ammatillisena kouluttajana itseäni kiinnostaa eri ammattilaisten yhteistyö, jossa taide voi olla sidoksena. Yhteisötaiteen tekijät hyvinvointi- terveys- ja sivistysalan ammattilaisten työparina voivat olla uudenlaisten työmuotojen kehittäjinä.

MET – Yhteisötaiteen keskus ry:n toiminnassa taide ja kulttuuri liittyy yksilön ja yhteisön kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämiseen. Sen toiminnan filosofinen pohja on yhteisötaiteessa, joka vaikuttaa eri alojen rajapinnoilla, varsinaisten taidelaitosten ulkopuolella. Yhdistyksen perustajajäsenet edustavat alueella toimivia yhteisötaiteen osaajia, Pohjanmaan taidetoimikuntaa ja Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun Taiteen yksikköä. Yhdistys asettuu luontevasti Pohjanmaalle, jossa jo ennestään on voimakas kansanperinne, erityisesti musiikkiharrastus. Yhdistys luo verkostoa alueelle, joka tunnetaan ITE- taiteen sydänmaana. MET pyrkii luomaan alueella toimiville taiteentekijöille kantavia rakenteita turvaamaan yhteisöllisen taiteen kehitysmahdollisuuksia.

Verkostoitumisen lisäksi MET haluaa olla kehittämässä ja tutkimassa yhteisötaiteen sisältöjä ja muotoja. Koska yhteisöteatteri on Keski-Pohjanmaan alueella jo saanut jalansijaa, yhdistyksen toiminta keskittyy siihen aloitusvaiheessa. Tarkoituksena on jatkossa olla yhteydessä alueella toi-

miviin, eri yhteisötaiteen muodoista kiinnostuneisiin osajiin. Yhteisöteatterin lisäksi yhteisöllisistä taiteen muodoista ollaan kiinnostuneita erityisesti ympäristötaiteessa ja yhteisötanssin alueella.

Marjo-Riitta Ventola
yksikönjohtaja
Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu
Taiteen yksikkö